

Gamla
Kyrkogården
östra

*Grafisk form: Tove Henningsson och Lisa Walder
Foto: Mirja Dahlgren, Tove Henningsson,
Eleonor Johansson och Maia Reijers*

Innehåll

<i>Kyrkogårdens historia</i>	5
<i>Chefen över klarälvens timmerflottning</i>	6
<i>En engagerad präst</i>	8
<i>Den konservativa politikern med järnvilja</i>	10
<i>Trotjänarinnor: En försvunnen samhällsgrupp</i>	12
<i>Omtyckt läkare av generös natur</i>	13
<i>En musikalisk matematiker med sinne för humor</i>	14
<i>Läderfabrikören i Haga</i>	19
<i>Folkskolelärare med passion för sång</i>	20
<i>Värmländsk landskapskonstnär</i>	21
<i>En påhittig mekaniker</i>	22
<i>En klädeshandlare av kvalité</i>	24
<i>Källor</i>	26
<i>Karta</i>	27

Kyrkogårdens historia

I takt med att befolkningen ökade i Karlstads stad blev allt fler kyrkogårdar fulla till bristningsgränsen. Den västra kyrkogården, som är belägen på andra sidan Rudsvägen, blev full i slutet av 1800-talet. Man var nu tvungen att anlägga en ny gravplats, den som idag kallas den östra kyrkogården.

År 1895 invigde den dåvarande biskopen C. H. Rundgren den Östra kyrkogården.

Idag finns de äldsta gravarna kvar, samtidigt som det på kyrkogården fortfarande finns plats kvar åt nya.

Flera av kyrkogårdens gamla gravar klassas idag som kulturgravar. Många berättar en intressant historia om förr och om personerna som ligger begravda här. Några av dem kan du läsa om i den här broschyren.

Chefen över Klarälvens timmerflottning

Wenzel Falk den äldre var son till hovjägmästare Herman Falk, den store björnjägaren. Wenzel Falk var en framstående man i Karlstad på sin tid. Han var ordförande i Värmlands brandstodsbolag och distriktschef för Allmänna timmerflottningen i Klarälven. Hans son Gustaf Falk var kontrollant vid sockerbruken i Jordberga och Svedala och bodde under en period i Argentina.

Graven har en stående svart och tre liggande grå stenar och omges av en stenram.

MAJOREN
WENZEL FALK
★ 1/9 1828 † 3/12 1908

FRU
ANNALISA FALK
FÖDD GEIJER
★ 3/10 1841 † 3/6 1910

En engagerad präst

Erik Johan Eklund hade ett märkligt liv. Han föddes i ett arbetarhem i Uppland och blev komminister i Vitsand, men också kapellpredikant i Norra Finnskoga och Lekvattnet. Han hamnade sent i lärdomskola (den tidens gymnasium) och gjorde sedan hela sin prästtjänst i Värmland.

Han gjorde stora insatser i staden. Eklund arbetade mycket för att skapa bättre bostäder och även bättre vägar för folket. Tragiskt nog sjuknade Eklund in i svårt hjärtlidande och avled på Karlstads lassarett. Han vilar här tillsammans med sin fru Ida Sofia.

Den konservativa politikern med järnvilja

Nils Curry Engelbrekt Treffenberg var en man med många järn i elden. Under sin levnadstid var han både riksdagsledamot och landshövding. Treffenberg fick utstå mycket kritik, då han var mycket konservativ. Det sägs att han med alla sina ideal i en förfluten tid hade svårt att finna sig tillrätta med den tid han levde i.

Men Curry gjorde stora insatser för folket. Han stod nämligen bakom byggandet av inlands- och bergslagsbanorna i Sverige, vilket innebar stor förändring för medborgarna.

I stadsdelen Marieberg i Karlstad har en gata blivit uppkallad efter Treffenberg.

LANDSHOFDINGEN

CURRY TREFFENBERG

1825 — 1897

EBBA TREFFENBERG

F. HÖÖK

1837 — 1916

AMELIE TREFFENBERG

1840 — 1911

Trotjänarinnor: en försvunnen samhällsgrupp

Anna Eriksson och Kajsa Jonsson var trotjänarinnor i staden. De bör ses som representanter för en samhällsgrupp från en förfluten tid. Om man inte visste att de av husbondefolket för det mesta behandlades med respekt och ofta betraktades som familjemedlemmar inom den slutna vardagen – men knappast utåt – skulle man nästan kunna kalla dem hemslavinnor.

Ofta sörjde husbondsfolket för sina trotjänarinnors välfärd även sedan de inte längre kunde sköta sina sysslor. Ibland har de till och med fått sina sista vilorum i "herrskalets" familjegrav.

Omtyckt läkare av generös natur

Per Adolf Eneström (1831-1898) var läkare på Karlstads lasarett. Han var mycket omtyckt bland sina patienter för sin skicklighet och för sitt lugna och älskvärda sätt. Per Adolf avled som en förmögen man, och donerade en stor summa pengar till staden.

Doktor Eneström har fått den gata som går förbi gamla Länslasarettet uppkallad efter sig.

En musikalisk matematiker med sinne för humor

Adolf Nicolaus Andreas Randel (1843-1908) som var domkyrkokomminister och regementspastor i Karlstad var begåvad på många sätt. Han var musikalisk, matematiker och känd för sin otroliga arbetsförmåga. Men dessutom sägs det att han hade rikt flödande humor och var mån om alla i församlingen. Han vilar här tillsammans med sin fru och deras dotter.

REGEMENTSPASTOR
ANDREAS RANDEL
FÖDD 1843 DÖD 1924

HANS AXEL
ZELMA RANDEL

I HÖLIN
FÖDD 1844 DÖD 1924

BRITTA FRIES
I RANDEL
FÖDD 1870 DÖD 1974

Kyrkogården sedd från älven.

DISPONENTEN
KARL SVANTE DAHLGREN

•1870•1951•

HANS MAKÅ
MARIA ELISABET DAHLGREN

F. LINDGREN

•1862•1934•

SONEN
KARL BERTIL DAHLGREN

•1901•1935•

GUSTAF DAHLGREN

•1904•1975•

Läderfabrikören i Haga

Här vilar läderfabrikören Karl Svante Dahlgren. I garveriet som låg i stadsdelen Haga, tillverkade Dahlgren finaste läder för bland annat handsktillverkning och till bokbinderier. Lädertillverkningen, som var den sista i staden, upphörde omkring 1940. Men Karl Dahlgren fortsatte att handla med läder hela sitt liv. Hans grav bär praktfullt titeln Disponenten.

Folkskolelärare med passion för sång

Folkskoleläraren och organisten Nils Fredrik Lindh (1860-1944) var översånglärare vid Karlstads folkskolor. Han var väldigt noga med att ta tillvara alla elevers sångkunskaper, och instiftade flera stipendier. Men Lindh var även engagerad i såväl stadsfullmäktige, som i folkskolläraryöreningen.

I gravnen vilar också hans hustru och deras två döttrar Karin Magdalena (1892-1906) och Klara Adèle (1893-1993) Klara var gift med Harald Westlin som också är en känd man i Karlstad, han grundade nämligen Färjestads travbana.

Värmländsk landskapskonstnär

Anders Paulus Grundmark (1889-1972) var en konstnär som är representerad i många hem i Karlstad. Han var en skicklig landskapsmålare och blev känd som de värmländska mossmarkernas målare.

Han delar gravplatsen med sin maka Anna Sofia Elisabet och sin syster Anna Lindskog och hennes man Johan Hjalmar.

En påhittig mekaniker

Axel Ivar Ferdinand Wallberg (1854-1910) var i många år chef över Karlstads Mekaniska Werkstad, som tillverkade maskiner för pappersbruk, vattenturbiner och sliperier. Han hade god affärsblick och utvecklade verkstaden så att tillverkningen sexdubblades under hans tid som fabrikschef.

Hans namn lever vidare i en gata på Lamberget.

DISPONENT
IVAR WALLBERG
A 17/2 1854 - 1 18/2 1910

VÄNNER RESTE VÄRDEN

Klädeshandlare av kvalité

Klädeshandlaren Andreas Svensson (1847-1908) kom till Karlstad som gårdfarihandlare och startade här en klädesaffär, som blev en omfattande herrskrädderirörelse. Hans kläder var av bästa kvalité och kunderna kom från hela Värmland för att handla av Svensson.

”Svenssons klädeshandel” levde sedan kvar som kvalitetsbegrepp in över mitten av 1900-talet.

ANDREAS SVENSSON

★ 1°/1 1847 † 7°/1 1908

HANS MAKÄ

LAURA SVENSSON

FÖDD JONZON

★ 22/10 1831 † 19/11 1920

DOTTERN

ALVA GRETA BERGENDORFF

★ 9/1 1886 † 28/7 1926

SONEN ANDERS MAGNUS

BERGENDORFF

★ 14/3 1892 † 6/3 1962

DOTTERN

ANNA COOPER

★ 1/8 1889 † 12/6 1966

FAMILJEGRAF

Källor

Bromander: Ur Karlstads högre allmänna läroverks hävder (Utg E Ander)

Dalgren och Moberg: Karlstads stads historia del III

Edestam: Karlstads stift herdaminne

Nygren: Karlstads fabriks- och hantverksförening 1847-1927

Carlstads stads historia I

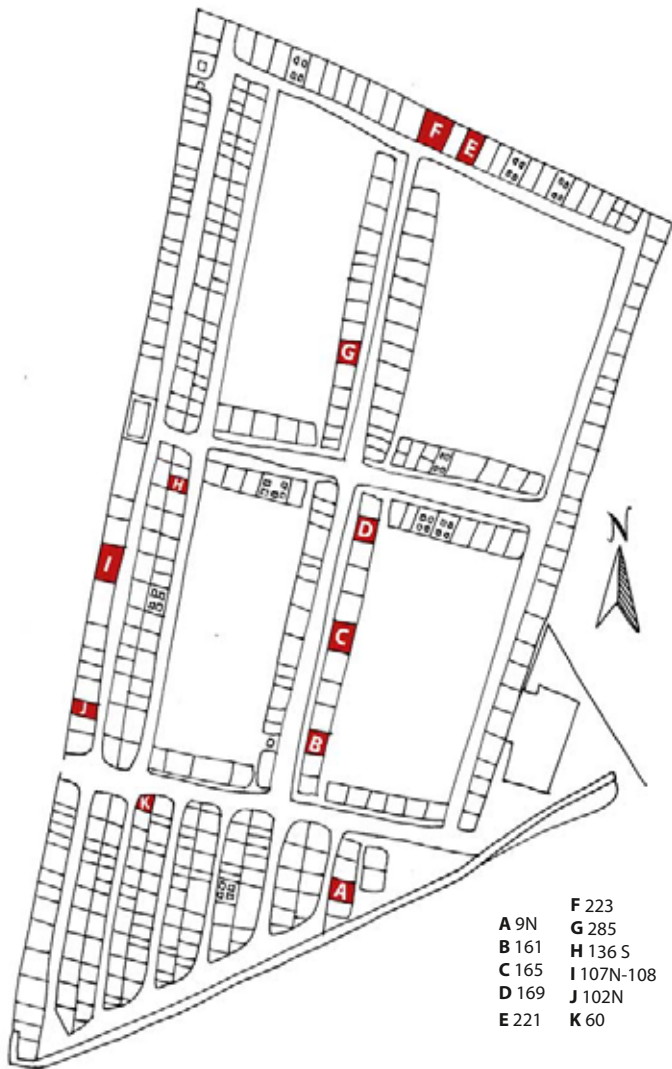
Carlstads stads historia II

Liljebjörn: Skolminnen

Ljung: Teaterliv i Karlstad

Ronge: Det gamla Carlstad

Vendel: Skolminnen

A 9N	F 223
B 161	G 285
C 165	H 136 S
D 169	I 107N-108
E 221	J 102N
	K 60

